

Aventures d'aprenentatge

Mar Esteve Ràfols

Vic: Eumo Editorial, 2019

Josep M. Puig Rovira

Catedràtic de teoria de l'educació a la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona.

A/e: joseppuig@ub.edu

Aventures d'aprenentatge és un llibre únic. Qualifiquem d'única una obra que, a més de ser bona, és poc habitual. El treball de Mar Esteve Ràfols reuneix aquestes dues característiques: la qualitat i un aire personal, diferent i ben peculiar. Deixeu-me, doncs, recomanar-lo ja des d'aquest primer paràgraf. És un plaer llegir aquest volum tan singular. Us explico els motius que als meus ulls fan tan profitosa la seva lectura.

Són les reflexions d'una educadora, vinculada a un equip de mestres, a propòsit de la seva experiència de treballar per projectes a l'escola Epiqueia, una petita comunitat educativa rural situada a l'Alt Penedès. Tot el llibre es refereix al treball per projectes —i se'n poden treure moltes idees i indicacions de valor—, però no és un manual o una guia sobre com fer projectes, ni tampoc la història d'aquesta metodologia o de les aportacions dels autors de més anomenada. Crec que és força més que tot això. És un llibre sobre projectes, sí, però també és una reflexió filosòfica sobre un grapat de temes educatius suggerits per l'experiència d'haver treballat per projectes. Un llibre pràctic i teòric alhora.

L'obra aconsegueix aquest doble registre perquè està feta com s'ha de fer la pedagogia. Estic convençut que John Dewey la consideraria un exemple reeixit del que per a ell era fer pedagogia. Deia que la pedagogia no és una ciència, en el sentit clàssic del terme, sinó més aviat un art, una artesanian, que els educadors i educadores han de saber cultivar. Un art que parteix de la tasca diària d'enfrontar-se a les dificultats que planteja la formació dels nois i noies. Una activitat artística que sap veure les dificultats i sap considerar-les amb tota la ciència i tota l'experiència que tenim a la nostra disposició, però que mai és l'aplicació directa d'aquests coneixements, sinó la confecció d'una solució singular per a cada situació singular. Es tracta de pensar en cada moment què reclamen les persones, els grups i la comunitat en formació i, a més a més, ser capaç de portar-ho a terme amb cura. I després valorar-ne els resultats, seguir pensant què fer per millorar-los i també per convertir els errors i els encerts en coneixement comunicable. Tot això ho trobareu en aquesta obra: proximitat a la vida, voluntat de mirar i de veure dificultats autèntiques, riquesa de coneixements i referències, capacitat de reflexió, empena per actuar i també valentia per valorar què val la pena mantenir i què cal modificar.

Aquesta mena de lògica per actuar reflexivament en situacions concretes i complexes és important però no ho és tot. Encara trobareu en el llibre un segon component insubstituïble: l'ofici i la sensibilitat dels docents per pensar i fer en situacions singulars. Unes virtuts que analitza, defensa i practica l'autora del llibre. La pedagogia entesa com a artesanian requereix de qui la practica el domini de certes capacitats per fer i pensar de manera arrelada. No és fàcil, però, destacar la virtut cabdal, ni tampoc fer-ne una síntesi, de totes elles, més aviat es tracta d'adquirir un estol de capacitats que s'usen d'acord amb les exigències de cada moment. La complexitat de les situacions obliga a combinar una varietat de capacitats i actituds per fer-hi front. De tota manera, en aquesta constel·lació de virtuts no hi pot faltar el sentit comú, la mirada atenta, la lentitud i la paciència, la sensibilitat i el tacte, la capacitat d'articular fets i valors, la imaginació i l'esperança, i segur que també la valentia i la bondat. I encara me'n deixo, però almenys queda dit que la feina d'educar i la feina de pensar l'educació depèn d'una saviesa imprescindible i gens fàcil de definir en tots els seus vessants.

D'aquesta saviesa el llibre en va ple, i aquí rau una de les conseqüències positives que pot provocar la seva lectura. M'explico. Hi ha llibres que informen, que ensenyen una nova metodologia, que argumenten la bondat de certes idees i segur que n'hi ha amb altres funcions. El que teniu a les mans no menysté aquests objectius, però pel damunt de tot és un llibre que ens pot ajudar a canviar com a persones i com a professionals de l'educació. És un llibre que invita a mirar amb una altra llum l'educació, com l'autora recorda en la darrera pàgina, i ens permet descobrir matisos que passen per alt, perspectives oblidades i aspectes nous. És un llibre que motiva a canviar la mirada amb què vivim l'educació. Ens caldrà, certament, una mica d'atenció i dedicació per fer-la del tot nostra, però llegir-lo encoratja i ajuda perquè mostra de manera transparent les reflexions d'algú —l'autora— que malda per mirar l'educació amb saviesa.

Però, a més a més, *Aventures d'aprenentatge* és un llibre d'una professora que també està pensant en els mestres del futur, en els que ara s'estan preparant per ser-ho. Crec que el llibre té per als docents en formació una utilitat enorme perquè mostra la saviesa dels docents que reflexionen des de la pràctica i que acaben fent pedagogia i fent filosofia. I això és complicat d'ensenyar, el llibre no ho ensenya, ho mostra en viu. Llegir el llibre no farà la feina als futurs docents, també els caldrà atenció, dedicació i experiència pràctica, però els indica el camí per acostar-se a la saviesa educativa.

Crec que he explicat els principals motius que, a parer meu, converteixen aquesta obra en única i molt profitosa de llegir, però segur que quan el llegiu encara en trobareu més que us faran aprendre i gaudir, almenys tant com a mi m'han ensenyat i agradat els que us he contat.

Del pròleg a la primera edició. Amb permís editorial.